

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

725.091

Szerző: *Fodor Tibor*

Cím: *Homoktengeren épült Kispeszt*

Hely

Idő

1925

Személy

Homoktengeren épült Kispeszt városa

forrás:

Bm
(Hely)

1925. 7. 3.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(A Világ tudósítójától.) Ötven évvel ezelőtt szűzszoros értelmében homoktenger volt Kispeszt városának mai területe és a telekbirtokosok, Grassalkovich herceg, Dietrich és Rózsa földbirtokosok sokáig gondolkodtak azon, *hogyan tudjanak pénzt teremteni a homoktengerből.* Szívesen megváltak volna a kispeszt-i homokföldről, azonban nem akadt komoly vevő. Végre elhatározták, hogy a hatalmas területet parcellázni fogják és a kisebb parcellákon azután hamarabb túladhatalnak. Számításuk bevált, a parcelláknak vevőjük akadt és a homoktengeren megkezdődött egy új város építkezése. Ötven évvel ezelőtt épültek az első házak Kispeszt területén, amely Budapest térszomszédságában rohamos fejlődésnek indult. A házak egyre szaporodtak, a település falu, a faluból község és a községből négy évvel ezelőtt már rendezett tanácsú város lett. A kispeszt-i bíró birodalmát átvette a polgármester és a városi tanács, amely a múlt évben a város ötven éves évfordulója alkalmából ünnepséget rendezett.

Kispeszt rendezett tanácsú városnak ma már *hetvenezzer lakosa van*, beleértve a szomszédos *Wekerle-telep* lakóit is. A homoktengeren széles uccák épültek, amelyeknek legnagyobb része aszfaltozva van, most kezdtek meg a csatornázási munkálatokat és most vezetik be a vízvezetékeket. A homoktól azonban a város nem tudott megszabadulni és a kispeszt-i homoknak, helyesebben a kispeszt-i portengernek legendás híre van, amely egyébként az összes pestkörnyéki községeket is jellemzi. A környéket fákkal ültetik be, hogy ilyen módon kössék le a port, amely szeles időben bántó módon nyargal végig Kispeszt főuccáin.

Hivatalnokok, iparosok, munkások

Kispesztben hivatalnokok, iparosok és munkások laktak. Lateinerek csak igen csekély számban telepedtek le a pestkörnyéki városban, amely öt évtized alatt amerikai módra fejlődött és ezt a lendületet még a jelenlegi gazdasági helyzet sem tudja megakadályozni. Tipikus iparos-város lett Kispesztből, ami természetes is, mert hiszen környéke tele

van nagy vas- és gépgyárakkal, faipara is rendkívül fejlett. Hatalmas fatelepek váltakoznak a perifériákon és a bútorigazgatás első helyen áll. A kispeszt-i műbútorasztalosok világhírű és a kispeszt-i műbútorasztalosok állandóan szállítanak *Olaszországba és Amerikába bútort.*

A hivatalnokok többnyire évekkel ezelőtt épült családi villákban laktak. Budapestre járnak hivatalba és Kispesztben kaptak olcsó lakást. Többnyire állami hivatalnokok, akik a fizetésükből sokkal kényelmesebben laktak Kispesztben, mintha a fővárosban telepedtek volna le. Orvosok és ügyvédek is existenciát találtak a fiatal városban, amelynek irányításában azonban, ellentétben a többi városokkal, *iparosoké, hivatalnokoké és a kereskedőké a vezető szerep.*

Kispesztnek legforgalmasabb uccája az *Üllői út*. Egymás mellett vannak az üzletek, úri és női divatárú-kereskedő, férfiruhaüzlet, ékszerész, látszerész, fűszerkereskedő, könyvkereskedés, drogéria, kalapüzlet, és ha valaki vásárolni akar, az *Üllői úton* mindent megtalál, amire éppen szüksége van. A kispeszt-i vevők az *Üllői úti* üzletekben adnak találatot egymásnak. Ennélfogva az *Üllői út* a város legmozgalmasabb uccája, ahol két mozi-épület is van és az *Üllői úton* közlekednek a villamosok, amelyek Kispesztet Budapesttel és Pestszentlőrincel kötik össze. Az üzletek mind békésen megférnek egymás mellett, dacára a nagy konkurenciának. A kereskedők nem igen panaszkodnak a rossz konjunktúrára, annak ellenére, hogyha az

ember végigsétál az üzletektől túlszűfolt az *Üllői úton*, szinte kíváncsian kéri önmagától, hogy *miként tud ez a sok üzlet megélni.*

Egy gimnázium és négy polgári iskola

A kispeszt-i polgár gyermekeit nem küldi el Budapestre tanulni, mert a városban egy reálgimnázium, egy polgári fiúiskola és három polgári leányiskola van. Ezenkívül több elemi iskola és óvoda. A város középületekben nem igen bővelkedik, most azonban a város vezetősége komoly célul tűzte ki, hogy különböző középületekkel fogja Kispesztet gazdagítani.

Külön tűzoltósága van, amely húszonöt évvel ezelőtt alakult. A testület kébelében ötven hivatásos és kétszáz önkéntes tűzoltó működik és megfelelő számú szerkocsik állnak a tűzoltók rendelkezésére. A kispeszt-i tűzoltók *Wekerle-telep, Pestszentlőrinc* és a szomszédos községek tűzbiztonságára is felügyelnek, azonban a vörös kakas mindaddig gondosan elkerülte Kispeszt városát. A tűzoltóknak nem is volt módjukban eddig képzettségüket és ügyességüket különös módon bemutatni, mert *nagyobb tüzesetek húszonöt év alatt nem fordultak elő.*

A kispeszt-i mentőegyesület két évvel ezelőtt alakult meg. Egy igazgatófőorvosa, négy ellenőrző főorvosa, öt szigorlóorvosa van és a kispeszt-i mentők két autón és egy lovaskocsin sietnek első segélynyújtásra. A mentőegyesületnek *László Sándor, a Hoffherr-Schranz-gépgyár vezérigazgatója* az elnöke. A mentőket már többen veszik igénybe, mint a tűzoltókat és havonta átlag *háromszáz esethez kell kivonulniuk.*

Kevés a gyógyszerész

Kispesztnek járványkórháza van, tüdőbeteg-gondozó-intézete, csecsemő- és anyavédő egyesülete. Feltűnő azonban, hogy a városban kevés a gyógyszerész és mindössze öt

személyjogú patikája van. Eszerint *minden 14.000 lakosra jut egy gyógyszerész és sokszor kilométereket kell gyalogolnia a távol lakó kispesztieknek, amíg a receptjüket elkészíthetik.* Minthogy a város lakosságának érdeke, hogy a patikák számát szaporítsák a városi tanács ebben az értelemben máris több ízben felírt a népjóléti minisztériumhoz azonban ezt a kívánságát *mindaddig még nem intézték el.*

Impozáns épület a kispeszt-i *Munkásotthon*, ahol olvasóterem, könyvtárszobák állnak a munkások rendelkezésére, ahol előadásokat tartanak a részükre és ahol a munkás a napi robot után a *szó igazi értelmében pihenő otthonra talál.* A város pezsgő életére jellemző, hogy *hat bankja és takarékpénztára* van és hogy több budapesti nagybank is tart fiókot Kispesztben.

Megnyílt a Városi Vigadó

Kispesztnek egy színháza és négy mozija van. A színházban csak nyáron át játszanak. Most épül azonban az új színház, amely a tél folyamán elkészül és attól kezdve Kispesztnek állandó téli színi-szezónja lesz. *Bonis Sámuel* unokája tette lehetővé, hogy Kispeszt közönségének kulturális szükségletei kielégülést nyerjenek. *Kossuth Lajos Bonis Sámuel*et bizta meg azzal, hogy a magyar koronát elszállítsa Budáról, amidőn *Windischgrätz seregei közeledtek Pest felé.* A későbbi királyi bíró a Lánchidon át vitte a nemzeti kincset, amelyet harminc gránátos kísért. A v

nemzetnek ma a *kultúra a kincse és Bonis Sámuel unokája kispesti villáját és telkeit adta arra a célra, hogy ott kultúrház épüljön, színház, hangversenyterem és vigadó, hogy a rendezett tanácsú város ebben a tekintetben is elérje a nagyváros nivóját.*

A *Városi Vigadó* ünnepélyes keretek között ma este nyilott meg, egyelőre csak a vigadótermet és a kaszinó-helyiségeket adták át a nyilvánosságnak. Egy hónapon belül elkészül a hangversenyterem és ugyanazon a telken épül az állandó színház, amelynek munkálatait legkésőbb a tél folyamán befejezik. A színház 950 személy befogadására készül és a *Vígszínház stílusában építik.* Érdekes, hogy Kispestnek csak két hetilapja van. Az egyik a *Kispest-Szentlőrinc* című lap, amelynek *Szalay Miklós* a főszerkesztője, a másik a *Pestvidék.*

Ahol a politika nem okoz gondot

A város vezetősége, mint említettük, mindent megtesz a város fejlődésének érdekében, ami elsősorban *Válya Gyula* dr. polgármesternek köszönhető, aki politikai tekintet nélkül közkedveltségnek örvend. *Bragner Pál* helyettes polgármester, *Skultéty Rezső*, *Hollop János*, *Ragály Géza*, *Horváth Ede*, *Molnár József*, *Monda Sándor* tanácsnokok, *Rózsa Lajos* dr. főügyész, *Korányi Géza* főszámvevő és *Nagy Károly* dr. főorvos évek óta állanak a vezetőség élén, Kispest polgárainak közmegelegedésére.

A *politika nem okoz különösebb gondot Kispesten.* Ebben a tekintetben ritka város Kispest, az emberek *csak dolgoztak*, anélkül, hogy a politika különösebben érdekelté volna őket. Nem igen törődtek a különböző politikai jelszavakkal, nem ugrottak be a hordó-demagógok uszításainak és az atrocitásokat csak az *ujságokból ismerték.* *Kispesten az ébredők nem igazoltattak az uccákon, az ólombotok nem fenyegetődztek a kispesti polgár feje fölött, annak ellenére, hogy három éven keresztül Kispest és környéke a védőbástyája volt Taszler Bélának.* Abban az időben a kispesti polgár is megadta magát a sorsának, *Taszler politikája azonban nem hatotta át a lelkeket.*

Ebben a kereskedő- és iparos-városban természetesen a *liberális polgárok vannak fölényben.* A legnagyobb a demokrata párt, a szocialdemokrata párt és az iparos párt. Az egyesült községi pártban a keresztény pártok egyesültek és a pártonkívüliekkel együtt valamennyi párt békésen megfér egymással. A pártok csak címben különböznek egymással, a politikájuk azonban egyforma: a *munka, a nyugalom és a szeretet.*

Fodor Tibor.